

Nr. 17

BRĂUL

TRADIȚII CLUJENE 2023

BRÂUL

TRADIȚII CLUJENE

17 / II / 2023

EDITURA TRADIȚII CLUJENE

ISSN 2501- 7322

ISSN-L 2501- 7322

Foto copertă: Zi de iarnă la Mărișel

400609, Cluj-Napoca, str. Dorobanților nr.104, tel. 0264 597781

www.traditiicljene.ro

e-mail: traditii@traditiicljene.ro

manager: ADRIANA – EMILIA IRIMIEȘ

Redactor coordonator: Adriana ANDREI

Colectiv redacțional:

Grigore SÂMBOAN, Consuela BENDEA,

Maria Marinela ZEGREAN, Claudiu CUBLEȘAN

colaboratori: Darius VELE, Cluj-Napoca și Costel IFTINCHI, Iași

foto: Arhiva CJCPCT Cluj și colaboratori

grafica: Nicolae NERȚAN

CUPRINS

PARTICIPĂRI INTERNAȚIONALE

MFFZG 54 - De la vis, la realitate. Zakopane, Polonia, 2023	7
Sătenii din Negreni premiați la două festivaluri internaționale	19
Premiu special, „In memoriam Mircea Cîmpeanu”	22
Schimb cultural remarcabil la Negreni: cultura tradițională clujeană s-a întâlnit cu cea poloneză	25

PROIECTE CU FINANȚARE NERAMBURSABILĂ

MĂRIȘENII. Proiect de coeziune locală și promovare internațională a patrimoniului cultural imaterial din România	29
---	----

EVENIMENTE

Festivaluri folclorice	37
Spectacolul „Bună sara lui Crăciun”, Ediția a III-a	47
Promovarea tradițiilor din județul Cluj la Televiziunea Națională	51

CERCETARE

Simionu' Florii din Măguri, Tezaur Uman Viu al județului Cluj	53
--	----

OBICEIURI SI TRADIȚII

Obiceiul mersului cu ruda și Jocul din a Doua Zi de Crăciun	57
--	----

PROIECTE EDUCAȚIONALE

Festivalul toamnei, jocul tradițional în rândul copiilor	68
Copiii și tinerii, iubitori, păstrători și continuatori ai tradițiilor clujene	70

PROIECTE EXPOZIȚIONALE

20 de ani de F-DE	74
Poveștile unor clipe	80

Calendarul principalelor activități culturale CJCPCT Cluj 2023

IULIE

- 2 iulie Reconstituirea obiceiului „Jocul satului la Mărișel”
- 3-7 iulie Proiectul educativ Școala de vară „Micii Meșteri Mari”, la Muzeul de Istorie din Gherla
- 9 iulie Spectacol folcloric la „Sărbătoarea tradițională de la Crucea Iancului”
- 15 iulie Manifestarea culturală „Zilele comunei Cătina”
- 16 iulie „Festivalul plăcintelor” de la Bobâlna, județul Cluj
- 17 iulie Vernisajul expoziției „Bucovina magică”, a artistei Valentina Anichitei, la Biblioteca Județeană „Octavian Goga” din Cluj-Napoca
- 19-24 iulie Participare la cea de-a XXVI-a ediție a Olimpiadei Naționale „Meșteșuguri artistice tradiționale”, la Muzeul Astra din Sibiu
- 22-23 iulie Festivalul Geamgiilor, în satul clujean Bociu
- 26 iulie Spectacol folcloric, caritabil „Împreună pentru Sasha Rotariu
- 28 iul. - 7 aug. Participarea Grupului de datini și tradiții al sătenilor din Negreni la cea de-a 60 ediție a Festivalului TKB- Tygodnia Kultury Beskidzkiej și a 32- a ediție internațională (Săptămâna Culturii Beskidzkiej) din Polonia
- 28-30 iulie Festivalul Internațional de Folclor „Serbările Transilvane”, ediția a XXI-a, Cluj-Napoca
- 29 iulie Sărbătoarea tradițională „Fiii Comunei Geaca”, ediția aV-a

AUGUST

- 10-20 august Festivalul Internațional de folclor „Sfântul Ștefan”, ediția a 25-a
- 15 august „Festivalul fructelor de pădure”, ediția a II-a, la Valea Ierii
- 17 aug.-12 sept. Expoziția „Tradiții Vii”, la Biblioteca Publică Voivodală din Cracovia. Activitate în cadrul proiectului „MĂRIȘENII – proiect de coeziune locală și promovare internațională a patrimoniului cultural imaterial din România”
- 18 – 25 aug. Participarea grupului „Tradiții Ormănene” la Festivalul-Concurs Internațional de Folclor Montan din Zakopane-Polonia, ediția a 54-a
- 19 august Serbare câmpenească, la Vâlcele, jud. Cluj
- 27 august Eveniment cultural la „Zilele comunei Izvoru Crișului”

SEPTEMBRIE

- 1 - 3 sept. Spectacol folcloric la Sărbătoarea „Zilele Comunei Gilău”, ediția a XI-a
- 3 septembrie Spectacol folcloric la „Ziua comunei Băișoara”
- 3 septembrie Festivalul „Jocu’ de pe Câmpie”, ediția a XXVI-a, la Mociu, jud. Cluj
- 4 - 8 sept. „Ateliere de meșteșuguri pentru copii”, Muzeul Municipal Dej

- 10 septembrie Sărbătoarea Comunei Căianu
- 11 septembrie Participarea Grupului tradițional al sătenilor din Negreni la Conferința internațională „Misiune pentru demnitatea umană - Provocări din interiorul și din afara regiunii Mării Negre”, la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca
- 17 septembrie Manifestarea culturală „Ziua Muntelui”, ediția a VI-a
- 21 septembrie Participarea fierarului Simion Drînda din satul Măguri, la Baia Mare, la Gala „Tezaure Umare Vii”
- 22 - 24 sept. Promovarea muzicii tradiționale la „Zilele Recoltei”, la Cluj-Napoca, parteneriat cu Asociația „Produs de Cluj”
- 24 septembrie Festivalului „Jocul Fecioresc din Transilvania”, ediția a XXXVII-a, la Turda
- 24 septembrie Expoziția de fotografie etnografică „Tradiții în inima orașului Turda”, în Parcul Central Turda
- 24 sept – 5 oct. Expoziția etnografică „Tradiții Vii”, la Biblioteca orașenească, din orașul Wieliczka, Polonia

OCTOMBRIE

- 4 - 6 oct. Participarea la Festivalul – concurs „Lăutărie & Armonie – Nestematele muzicii lăutărești”, organizator Casa de Cultură din municipiul Toplița, județul Harghita
- 5 octombrie Seară tradițională la Negreni. Eveniment cultural cu participarea Ansamblului tradițional din Zakopane, Polonia, priniți de Grupul de datini și tradiții al sătenilor din Negreni
- 7 octombrie Festivalul-concurs dedicat jocului tradițional românesc, intitulat „Cine știe jocu’ bine, joace-l, nu-i șie rușine, ediția a III-a, în localitatea Baci, organizator Asociația „De la lume adunate și-napoi la lume date”
- 10 octombrie Spectacol aniversar, 50 de ani de activitate a Ansamblului folcloric „Someșul – Napoca”, la Casa de Cultură a Studenților „Dumitru Fărcaș”
- 15 Octombrie Sărbătorirea „Zilei internaționale a femeilor din mediul rural”
- 15 Octombrie „Romanță cu parfum de toamnă”, la Centrul de Cultură Urbană – Casino din Parcul Central
- 17 octombrie, Celebrarea „Zilei Patrimoniului Cultural Imaterial”
- 23 octombrie Proiectul educativ „Tradiții clujene în rândul elevilor - Povestea frunzei”, în sala „Media” a Bibliotecii Județene „Octavian Goga” din Cluj-Napoca, cu participarea elevilor Școlii Gimnaziale Măguri-Răcățau, jud. Cluj
- 25 octombrie Spectacol caritabil „Alături de Sasha Rotariu!”
- 27 – 30 oct. Simpozion „Tradiții în satul românesc”, în proiectul „MĂRIȘENII. Proiect de coeziune locală și promovare internațională a patrimoniului

- cultural imaterial din România”, cu cofinanțare AFCN,
la Negreni, Iclod și Cluj-Napoca
- 28 octombrie Promovarea tradițiilor din județul Cluj pe TVR3, în emisiunea „Drumul lui Leșe”, participarea grupurilor tradiționale, premiate la festivaluri internaționale:
Grupul de datini și tradiții al sătenilor din Negreni și Tradiții Ormănene
- 29 octombrie Festivalul Jocului Tradițional, ediția I, la Casa de Cultură a Studenților „Dumitru Fărcaș”, Cluj-Napoca

NOIEMBRIE

- 3 – 19 nov. Expoziția aniversară „F-DE 20” a proiectului național Fotografia-document etnografic, la Muzeul de Artă din Cluj-Napoca
- 3 noiembrie Lansarea albumului aniversar „F-DE, 20 de teme etnografice la 20 de ani”, în Sala „Tonitza” a Muzeului de Artă din Cluj-Napoca
- 3 - 4 nov. Festivalul Dumitru Fărcaș, la Casa de Cultură a Studenților „Dumitru Fărcaș”, Cluj-Napoca
- 11 noiembrie Lansare de carte, Albumul fotografic „Biserica de lemn din Tăuți – 290 de ani de la prima atestare documentară”
- 13 noiembrie „Toamna, pe la noi, prin sat” cu Orchestra „Cununa Transilvană”, în foaietul Bibliotecii Județene „Octavian Goga” din Cluj-Napoca
- 16 noiembrie Celebrarea Zilei Patrimoniului Mondial UNESCO din România
- 30 noiembrie Sărbătorirea Zilei Naționale a „Tezaurului Uman Viu”, lansarea filmului documentar etnografic „Fierarul din Măguri Răcătău”

DECEMBRIE

- 4 decembrie Festivalul „Armenopolis, în prag de sărbătoare”, ediția a III-a
- 8 decembrie Festivalul-concurs „Datini și obiceiuri din străbuni lăsate”, la Liceul Teoretic „Eugen Pora” din Cluj-Napoca, ediția a XIV-a
- 14 decembrie Spectacol de colinde și cântece de stea „Bună sara lui Crăciun”, în Aula Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca
- 15-20 dec. Primirea colindatorilor: elevi ai Școlii Gimnaziale „Liviu Dan” din Mociu, copii de la Grădinița cu program prelungit „Camigo” I, Cluj-Napoca și elevii de la Școala Gimnazială Râșca, jud. Cluj
- 15 decembrie Festivalul-concurs „Cântec, rugăciune și lumină”, ediția a XIX-a, organizator fiind Școala Gimnazială din Ceanu Mare
- 18 decembrie Vernisajul expoziției de icoane și studii închinare
Praznicului Nașterii Domnului, în foaietul Bibliotecii Județene „O.Goga” (13 dec.-12 ian. 2024)
- 24 decembrie Difuzarea emisiunii „Pe la noi, duminica” (Agro TV) cu
Grupul „Corindătorii Clujului” al CJCPCT Cluj

**MFFZG 54
DE LA VIS, LA REALITATE
ZAKOPANE, POLONIA, 2023**

Claudiu CUBLEȘAN,
consultant artistic, co-responsabil proiect

Anul 2023 ne-a oferit o experiență de neuitat, aceea de a participa la cea de-a 54-a ediție a Festivalului de Folclor Montan din Zakopane, Polonia, și de a aduce în țară trofeul festivalului „Toporașul de aur”. Această reușită s-a datorat grupului „Tradiții Ormănene” din satul Orman, comuna Iclod, județul Cluj, cu sprijinul Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Cluj și a Primăriei Comunei Iclod.

Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Cluj, instituție aflată în subordinea Consiliului Județean Cluj, a propus ca în anul 2023, la cea de-a 45-a ediție a festivalului de folclor din Zakopane, România să fie reprezentată de grupul „Tradiții Ormănene”, datorită valorii acestuia.

Acest grup tradițional a fost înființat în anul 2016, la inițiativa doamnei Aurora Cozma, cu susținerea Primăriei Comunei Iclod. Satul Orman, recunoscut în zonă pentru jinarsul (țuica) de prune și pentru oamenii jucăuși care alcătuiesc comunitatea, este situat în Zona etnografică Dealurile Clujului, la interferența cu Câmpia Transilvaniei. Din 2016 și până în prezent, grupul a participat la numeroase festivaluri și concursuri la nivel național, unde a încântat jurații dar și publicul cu frumoasele obiceiuri din satul lor. În 2023 a venit momentul ca grupul să reprezinte România la un festival

internațional, unde au reprezentat cu cinste țara noastră. Dar, până să ajungem la momentul culminant, haideți să vedem etapele premergătoare ale acestui festival.

La finalul anului 2022, primind invitația la festival, am început să gândim un moment cu care să ne prezentăm în fața juriului dar și a publicului din Zakopane. Prima acțiune a fost cercetarea de teren în cadrul căreia am intervievat bătrânii satului Orman în legătură cu obiceiurile din sat. Tema festivalului din anul 2023 fiind „Păstoritul în Carpați”, am decis să punem în scenă obiceiul „Împreunatul oilor”.

Odată ce am aflat cum era pus în practică acest obicei, am pus pe hârtie și am încercat să îi dăm o formă care să ne permită punerea acestuia în scenă, așa încât să scoatem în evidență cele mai importante momente ale obiceiului.

Împreunatul oilor este un obicei-ritual pastoral și de fertilitate. Prin acesta, comunitatea stabilea cantitatea de lapte pe care proprietarii de oi o luau pe tot parcursul anului de la stână. Spunem că este și un ritual de fertilitate, deoarece, în acest obicei apare și „Păpăluhăra” sau omul de frunze. Acesta are rolul de a proteja oile de fărmecele care puteau să ia laptele oilor. Femeile udă cu apă Păpăluhăra, apa și frunzele verzi simbolizând fertilitatea și reînnoirea. Acest obicei are loc primăvara, când natura reînvie.

Scenariul:

PARTEA I **măsurișul laptelui**

Ciobanul intră în scenă. De jos, își fac apariția ceterașii însoțiți de bărbați și urcă pe scenă cântând.

În acest timp, jos, apare păpăluhăra care este udată de către femei. Aceasta dă cu bota după gălețile cu apă ale femeilor, care urcă și ele pe scenă. În acest timp, un băiat cântă din fluier, iar bărbații își pregătesc gălețile și se spală pe mâini, pregătindu-se de muls. Înainte de a începe mulsul, fiecare bărbat este îndemnat de către organizator să își întoarcă găleata cu gura în jos ca nu cumva să fi rămas apă în ea. Între timp, femeile pregătesc masa.

Apar fetele și urcă pe scenă. Unele se așează pe lepedeauă și împletesc cununi, iar altele își ajută mamele la pregătirea mesei. Fetele, împreună cu femeile, cântă „Vară, vară, primăvară”.

Bărbații termină de muls oile și organizatorul anunță începerea măsuriișului, după care se anunță turmașul. În timp ce se măsoară laptele, Camelia Tămaș interpretează o versiune a baladei Morîța. Când bărbații își fac apariția, după muls, câteva femei mai curioase se repezesc să vadă care, cât lapte are. Acestea sunt îndemnate de către organizator să meargă înapoi la mese.

Primul bărbat care termină de muls merge cu laptele la măsurat. Îl urmează și ceilalți bărbați, pe rând. După ce se află turmașul, acesta își îndeamnă soția să-i aducă din coșarcă o sticlă de jinars pe care o oferă oamenilor de bucurie că a fost ales turmaș.

PARTEA a II-a

Jocul la împreunatul oilor

Turmașul pune bani în arcușul ceterașului, îi spune să-i cânte un joc rar și începe jocul împreună cu soția sa. Restul oamenilor stau la masă, servesc un pahar de jinars, ceva de mâncare și se uită cu fascinație la ei. Pe rând, intră în joc și ceilalți adulți.

După ce se termină jocul rar (româneștele), feciorii merg în fața ceterașului și îi spun să cânte un joc fecioresc. Unul dintre feciori începe să joace târnăveana în fața ceterașului. Fetele și femeile cântă și strigă pe melodie. După ce primul fecior termină, un altul oprește ceterașii și le spune să cânte un bărbunc. Aceștia încep să cânte melodia de bărbunc, iar feciorul joacă în fața ceterașului. Feciorii intră pe rând în fața ceterașului și joacă feciorește.

După ce se termină fecioreștele, organizatorul dă de băut ceterașilor. Feciorii se opresc din joc și servesc și ei câte un pahar de jinars. Organizatorul îndeamnă ceterașii să zică un joc de început. Unul dintre feciori ia o fată la joc și o duce în fața ceterașilor. Un alt fecior, supărat că primul i-a luat fata, sare la bătaie. Muzica se oprește și bărbații îi despart pe cei doi, explicându-le de ce nu e bine să se bată. Muzicanii reîncep jocul de început, toți tinerii luând fetele și intrând în joc. După jocul de început urmează ceardașul. După ce acesta se termină, feciorii strâng fetele în brațe. Unul dintre ei îndeamnă ceterașii să cânte și un șapte pași. Se joacă acest joc, perechile ieșind pe rând din cerc, doar una rămânând până la final.

Se termină 7 pași și un bărbat care a băut prea mult se adresează ceterașilor și le spune să mai cânte un joc. Nevasta

acestui a îl ceartă și îl duce acasă. Lumea începe să se împrăștie spre casă. Pe scenă rămân doar ceterașii, ciobanul, ciorângul și organizatorul. Aceștia se îndreaptă spre masa unde s-a făcut măsuritul, aici așteptându-i două femei. Acestea le oferă caș ceterașilor. Ceterașii cântă o melodie de joc, ciobanul jucând-o pe una dintre femei. Jocul nu durează mult, iar după terminarea jocului, actanții ies din scenă pe o melodie „de mers pe drum”.

Acesta a fost scenariul după care ne-am orientat pentru momentul nostru. Am împărțit obiceiul în două părți deoarece am dorit să scoatem în evidență cele două faze principale, măsuritul laptelui și jocul care avea loc după. Ceea ce m-a impresionat a fost implicarea comunității. Odată cu începerea repetițiilor, oamenii erau foarte dornici să ne transmită mai multe informații despre ceea ce se întâmplă odată la măsurit. Din această cauză, cred că au fost foarte naturali în punerea în practică a obiceiului și consider că asta a dus la reușita noastră.

Repetițiile au început în luna ianuarie a anului 2023, primele fiind doar întâlniri de discuție în care am explicat pe larg ce dorim să facem și cum vedem noi punerea în scenă a acestui obicei. Aceste întâlniri au avut rolul de a ne aduce la un numitor comun și de a fi pe aceeași lungime de undă.

Întâlnirile le-am organizat săptămânal, în fiecare zi de sâmbătă, la Căminul Cultural din Orman. Pentru reușita noastră a fost nevoie de aproximativ 25 de întâlniri în care am repetat momentul pe care urma să-l prezentăm în cadrul festivalului. Timpul a trecut foarte repede și ne-am trezit la mijlocul lunii august, cu câteva zile înaintea plecării spre Polonia. În ultima săptămână dinaintea plecării, am pregătit toate bucatele care urmau să fie servite în cadrul zilei României, fiecare grup având la dispoziție o zi în cadrul festivalului, în care să-și prezinte cultura națională.

Grupul „Tradiții Ormănene” a fost înscris la secțiunea Tradițional, concursul fiind împărțit în trei secțiuni: Folclor tradițional, artistic și stilizat. Odată ajunși la Zakopane, au început să ne bântuie emoțiile și frica. Concuram cu încă 13 grupuri din 12 țări. Probabil că și acest fapt ne-a încurajat să dăm tot ce aveam mai bun din noi.

În data de 22 august, la ora 20:00, am intrat în concurs. Aveam la dispoziție maxim 30 de minute pentru a ne prezenta momentul. Nu știu cum a trecut acest timp, știu doar că toți am dat ce aveam mai bun din noi! Dezinvolți, dar în același timp atenți la ce se întâmplă în jurul nostru, pregătiți să mascăm orice greșală apărută în timpul prestației. Nu mă așteptam la altceva. Oamenii știau ce au de făcut, cu asta au crescut, făceau parte dintr-o comunitate conservatoare și știau cum trebuie să se „împreuneze oile”. Momentul nostru a trecut ca și o clipire, urma să vedem ceea ce am făcut, uitându-ne pe filmare. Toți am fost mulțumiți de prestația noastră, așteptând cu sufletul la gură verdictul.

Decernarea premiilor a avut loc în data de 24 august. În cadrul festivalului au mai avut loc și concursurile pentru grup instrumental și interpret solist, unde au participat din partea României Trio-ul transilvan format din Adrian Mureșan (Dinu) - vioară, Tașnadi Marci - braci și Molnar Adam - contrabas/gordună, iar la secțiunea solist vocal a participat Camelia Tămaș. Primele rezultate anunțate au fost pentru aceste două secțiuni, grupul instrumental ocupând locul întâi în cadrul festivalului, Camelia Tămaș obținând premiul special la categoria solist vocal.

După-amiaza s-au decernat premiile pentru grupuri. Eram plini de emoție. Știam că am dat tot ce aveam mai bun din noi și că ceea ce am prezentat a fost inedit, dar nu știam cum fusese primit de către juriu și public. Decercarea a început cu mențiunile de la fiecare categorie, numele nostru nefiind pronunțat. A urmat locul al III-lea la fiecare categorie, și, din nou nu ne-am auzit numele. Eram plini de emoție! Urma să se anunțe locul întâi, „Toporașul de aur”, care a fost câștigat în acest an de către România! Grupul „Tradiții Ormănene”, din satul Orman, comuna Iclod, aducea în România Marele Premiu al festivalului de Folclor Montan din Zakopane, Polonia, „Toporașul de Aur”! O mare de țipete s-a auzit în acele momente, urmate de hohote de plâns, de bucurie, bineînțeles. Munca noastră fusese răsplătită. Dar bucuria nu se terminase aici...

În cadrul festivalului se acordă și un premiu „In Memoriam Jean Roche”, pentru cel mai arhaic obicei prezentat. Acest premiu a venit tot către grupul din Orman, pentru prezentarea obiceiului „Păpălugăra”.

În total, grupul „Tradiții Ormănene” a adus în țară patru premii după cum urmează:

-Trofeul Festivalului – „Toporașul de aur”, la categoria TRADIȚIONAL;

- Premiul special „In Memoriam Jean Roche”, pentru cel mai arhaic obicei prezentat în cadrul festivalului;

- Locul I, la categoria Grup Instrumental;

- Premiul Special, la categoria Solist Vocal;

*Trofeul Festivalului – „Toporașul de aur”, la categoria TRADIȚIONAL
Claudiu Cubleșan împreună cu dl Ignat Timar, Consul Onorific al României
la Cracovia*

***

Aceste rânduri au fost scrise pentru a ne aduce aminte de cele petrecute în anul 2023, la Zakopane, Polonia, unde grupul „Tradiții Ormănețe” a câștigat patru premii însemnate, punând România pe harta folclorului european.

Doresc să aduc mulțumiri tuturor membrilor grupului „Tradiții Ormănețe” care s-au implicat activ în acest proiect de anvergură, care ne-a făcut vizibili la nivel național, dar și internațional. Mulțumiri speciale doamnei Aurora Cozma pentru dedicarea și râvna cu care promovează tradițiile din satul natal. Mulțumiri Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Cluj și Consiliului Județean Cluj, în special doamnei manager Adriana Irimieș și întregului colectiv pe care îl coordonează, fără de care nu am fi ajuns la un asemenea festival. Mulțumiri și Primăriei Comunei Iclod, domnului primar Emil Pârțoc, pentru sprijinul și dăruirea cu care se implică în activitățile grupului, încă de la înființarea acestuia. Și, nu în cele din urmă, mulțumim tuturor celor care ajută și susțin grupul Tradiții Ormănețe în toate activitățile sale!

În continuare, vă împărtășesc câteva impresii și păreri ale participanților la Festivalul de Folclor Montan din Zakopane:

Impresii și experiențe ale participanților la festival:

Aurora Cozma: A fost o experiența de neuitat. Nu credeam vreodată ca voi ajunge să trăiesc, cu adevărat, tot ce am văzut acolo. Am fost impresionată de valoarea și exigența acestui festival, dar și de grupurile participante. Deci, TRADIȚIA va dăinui, atâta vreme cât există asemenea oameni. Sunt mândră de grupul nostru, iar faptul că avem și tineri iubitori de tradiție, mă face să cred că totul este pe drumul bun!

Ioana Cubleșan: Am trăit o experiență de neuitat, emoții, stres, dar și fericirea de la sfârșit. Tot efortul depus și stresul acumulat au meritat din plin, din orice punct de vedere. M-am bucurat să interacționez cu persoane noi, de alte naționalități, care au adus tradițiile și obiceiurile din propriile zone, și simt că mi-am îmbogățit cultura generală prin toate acestea.

Marci Taşnadi (contralău/bracist): Ca să fiu sincer, prima dată îmi era frică să vin cu grupul vostru, deoarece nu cunoşteam pe absolut nimeni. Niciodată nu am fost într-o altă ţară cu oameni să zicem străini, am crezut că o să fiu văzut altfel între voi, pentru faptul că eu nu sunt român. Dar nu a fost aşa.

Despre Zakopane aş zice că a fost o experienţă unică, adică grupul din Orman, cred că este cel mai aproape de realitate, când vine vorba să percepi tradiţia, lucru care ne-a ajutat enorm să câştigăm. Eu am ştiut că o să câştigăm, să fiu sincer nu m-am mirat, lucrurile mergeau bine din punctul meu de vedere, am dat cu toţii tot ce am putut. Ca o ultima frază, sunt bucuros că am reuşit să câştigăm ambele concursuri, adică muzica şi tradiţia, şi a fost o experienţa nouă, deoarece cred că niciodată nu am participat la vreun concurs, nici eu şi nici Adam, care priveşte tradiţia, dansul popular sau muzica. Nouă ne-a plăcut întotdeauna să trăim aceste momente, cum ai văzut şi tu acolo la eveniment. În final, mulţumesc mult pentru această oportunitate. A fost o experienţă unică, desigur. Mulţumesc pentru că ne-aţi dat încredere şi aţi vrut să vă cântăm, şi se pare că am reuşit să ne sincronizăm cât de mult am putut în acea săptămână, deoarece, în final, cu efortul fiecăruia, am reuşit să ne întoarcem acasă cu premiul cel mare, şi mai mult ca premiul, cu noi prietenii.

David Bozeşan: Experienţa din Zakopane a fost ceva aparte, *one lifetime experience*. Iniţial, pornisem de acasă neştiind ce o să găesc acolo, dar mi am spus ca o să fie bine, dând tot ce avem mai bun. Ajunşi acolo, pe zi ce trecea începeam să creez legături mult mai puternice cu colegii din grup şi pot să spun că pe parcursul celor (nu mai ştiu câte zile o fost exact) am învăţat o sumedenie de lucruri noi. Cât despre festival, o experienţă unică, aş putea scrie o carte şi n-aş termina. Am mai cunoscut oameni străini, dar aici era diferit. Părea că toţi ne ştiam deja, pentru că împărţeam aceeaşi pasiune şi

dragoste pentru folclor. De nedescris! M-aș mai întoarce de o mie de ori și tot nu m-aș sătura de Zakopane.

Maria Neamțu: Pentru mine, experiența din Zakopane a fost ceva nou, de neuitat și plină de emoții. Am plecat spre Zakopane cu entuziasm și bucurie, că obiceiurile și tradițiile noastre se vor cunoaște și de către oamenii de acolo, dar și faptul ca voi cunoaște alte obiceiuri și tradiții ale altor țări. Ma bucur enorm că fac parte din Asociația „Tradiții Ormanene“ și îmi doresc să repet această experiență alături de ei și să câștigăm cât mai multe trofee.

Muza Denisa: A fost o experiență unică și mă bucur că am avut ocazia să particip la un asemenea proiect. Am trăit în acele zile momente cum nu am crezut vreodată, iar munca depusă la repetiții a dat roade.

Erik Molnar: Am fost plăcut surprins de faptul ca am putut lua parte la un asemenea festival alături de persoane atât de talentate și iubitoare de tradiție. Experiența din Polonia a fost una surprinzător de frumoasă. Am fost uimit să văd tradițiile atâtor țări, o experiență de neuitat. Primirea celor din Polonia a fost una foarte călduroasă, oameni simpli, cu dragoste pentru tradiția locală și festival. În cadrul festivalului, am avut oportunitatea de a ridica cu mândrie „toporașul de aur“, alături de cei care mi-au devenit a doua familie, grupul tradițional de la Orman. Am reușit să leg frumoase prietenii cu organizatorii festivalului. Bucuria de a reprezenta țara și pasiunile la un nivel atât de înalt este imensă!

Larisa Gurzău: Experiența din Polonia a fost una frumoasă. Am avut ocazia să vedem locuri noi și să ne întâlnim cu persoane noi și să ne cunoaștem culturile reciproc. Oamenii au fost foarte primitivi și foarte uimiți când au văzut tradițiile noastre, încât și-au exprimat dorința, spunându-ne ca vor să vină în România și să stea mai mult la noi pentru a putea învăța tradiții.

SĂTENII DIN NEGRENI PREMIAȚI LA DOUĂ FESTIVALURI INTERNAȚIONALE

Grigore SÂMBOAN
consultant artistic

Grupul de datini și tradiții al sătenilor din Negreni, județul Cluj, a fost premiat la cea de-a 60-a ediție a Festivalului TKB- Tygodnia Kultury Beskidzkiej și a 32-a ediție internațională (Săptămâna Culturii Beskidzkiej) din Polonia, evenimente care au avut loc în perioada 28 iulie - 7 august 2023.

Manifestările folclorice organizate în cadrul festivalului au avut loc în mai multe orașe din această țară, precum: Zywiec, Szczyrc, Malokow Podhalanski, Oswiecim, Ujsoly, Wisla, Istebna, dar și în Republica Cehă, în orașul Jablonkow.

Concursul s-a desfășurat în orașul Wisla, iar alături de Grupul de datini și tradiții al sătenilor din Negreni au luat parte ansambluri folclorice din Albania, Bosnia-Herțegovina, Cehia, Chile, Maroc,

Mexic, Palestina, Polonia, Slovacia, Slovenia, Serbia, Turcia, Ungaria și țara gazdă, Polonia.

Sătenii din Negreni au prezentat în cadrul competiției un scurt obicei de șezătoare (haba), dar și momente din cadrul nunții. Prestația lor a fost răsplătită cu premiul special pentru autenticitate și prezentarea jocurilor de nuntă.

Grupul de datini și tradiții al sătenilor din Negreni s-a constituit în anul 2012, la îndemnul Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Cluj, al regretatului etnomuzicolog Mircea Cîmpeanu. Coordonat de prof. Florina Varadi și preotul paroh Marian Vacariu, grupul prezintă obiceiurile și tradițiile localității la diferite festivaluri din țară și străinătate.

PREMIUL SPECIAL, „IN MEMORIAM MIRCEA CÎMPEANU”

Grigore SÂMBOAN
consultant artistic

Din acest an, în cadrul Festivalului-Concurs Internațional de Folclor Montan din Zakopane- Polonia, a fost instituit un premiu special, „In memoriam Mircea Cîmpeanu”, în amintirea regretatului etnomuzicolog clujean, cel care, în perioada 2012-2019, a făcut parte din juriul acestui prestigios festival.

Distincția a fost oferită în cadrul celei de-a 54-a ediții a festivalului, desfășurat în perioada 18-25 august 2023, grupului polonez „Turnie”, pentru revitalizarea patrimoniului cultural material și imaterial sub formă de instrument muzical, bazat pe cercetările de teren sau de arhivă. Astfel, grupul polonez a fost premiat pentru prezentarea în competiția internațională, în cadrul ritualului colindatului, a unui fluier reconstruit pe baza unor surse din secolul al XIX-lea.

Membrii juriului - Zakopane 2016. Dr. Mircea Cîmpeanu (al treilea din stânga)

Considerat unul dintre cele mai mari festivaluri folclorice din Europa, Festivalul-Concurs Internațional de Folclor Montan din Zakopane- Polonia, o pitorească stațiune montană din Munții Tatra, reprezintă un bun prilej pentru țările participante de a-și prezenta valorile culturii naționale și tradiționale, semnificative pentru zonele de proveniență, drept modele de urmat pentru tânăra generație.

De asemenea, volumul „Mircea Cîmpeanu - Viitorul trecutului, studii și cercetări de folclor vocal-instrumental din Transilvania”, editat de Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Cluj (CJCPCT) și apărut la editura „Tradiții clujene” a instituției, la finalul anului 2022, a fost donat recent de instituția de cultură clujeană Bibliotecii Publice Regionale din Cracovia, alături de alte albume de fotografii și cărți în limba română și engleză.

Cartea cuprinde valoroase materiale de cercetare ale regretatului etnomuzicolog clujean Mircea Cîmpeanu, prezentate cu ocazia numeroaselor participări la simpozioane și colocvii naționale și internaționale, rezultate ale muncii de teren desfășurate pe parcursul a 15 ani.

Donarea de carte a avut loc cu prilejul expoziției „Tradiții Vii” vernisată la Biblioteca Publică Regională din Cracovia, care prezintă 18 obiceiuri, practici și meșteșuguri din România, dintre care 9 au fost înscrise de UNESCO pe Lista Reprezentativă a Patrimoniului Cultural Imaterial al Umanității. Expoziția „Tradiții Vii” poate fi vizitată de publicul polonez până în data de 12 septembrie 2023.

Manifestarea face parte din proiectul „MĂRIȘENII – proiect de coeziune locală și promovare internațională a patrimoniului cultural imaterial din România”, cofinanțat de Administrația Fondului Cultural Național, derulat de Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Cluj, instituție de cultură aflată în subordinea Consiliului Județean Cluj.

Dr. Mircea Cîmpeanu, renumit etnomuzicolog și cercetător, a trecut la cele veșnice pe 9 noiembrie 2021, la vârsta de 62 de ani. A fost angajat al Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Cluj, ca șef birou cercetare-conservare cultură tradițională, dar și membru în Comisia Națională de Salvagardare a Patrimoniului Cultural Imaterial din Cadrul Ministerului Culturii, unde a avut realizări remarcabile.

În cadrul Centrului, activitatea sa impresionantă a inclus o vastă și susținută cercetare pe teren, inițierea și coordonarea unor proiecte de cercetare și schimburi culturale, înregistrări audio și video, participări la conferințe și colocvii naționale și internaționale și membru marcant în juriul a numeroase festivaluri.

În urma miilor de ore de cercetare pe care le-a efectuat în teren, realizând înregistrări ale folclorului instrumental și vocal tradițional din județul Cluj, a rezultat o selecție de 50 de CD-uri pentru arhiva muzicală a instituției, dar și numeroase filme documentare.

Totodată, în perioada 2012-2020, a realizat documentarea către Comisia Națională de Salvagardare a Patrimoniului Cultural Imaterial din Cadrul Ministerului Culturii a șapte titluri de „Tezaure Umane Vii” din județul Cluj. În același timp a introdus în Inventarul Patrimoniului Cultural Imaterial „Horitul, horile și horitorii din Câmpia Transilvaniei” și „Vioara cu goarnă din zona Bihor–tehnic de construcție și utilizare, repertorii muzicale și interpreți”.

SCHIMB CULTURAL REMARCABIL LA NEGRENI: CULTURA TRADIȚIONALĂ CLUJEANĂ S-A ÎNTÂLNIT CU CEA POLONEZĂ

Grigore SÂMBOAN
consultant artistic

O seară tradițională a avut loc în data de, 5 octombrie 2023, în localitatea clujeană Negreni. Evenimentul a fost posibil datorită eforturilor Primăriei, Parohiei Ortodoxe și Școlii Gimnaziale Negreni, care și-au unit forțele pentru a crea o experiență culturală de neuitat.

Seara a fost organizată în colaborare cu grupul de tineri ai Ansamblului tradițional din Zakopane, Polonia, care numără peste 150 de membri pasionați de cântece, jocuri și tradiții.

Evenimentul a debutat la ora 17:00, la Căminul Cultural Negreni și a fost deschis cu un cuvânt de salut, transmis prin telefon de consulul onorific al României la Cracovia, domnul Ignat Timar, care a subliniat importanța schimbului cultural și a colaborării între comunități.

Au vorbit în cadrul evenimentului:

-primarul Comunei Negreni, Dorin Manea, care a evidențiat rolul acestor astfel de manifestări în consolidarea identității culturale locale;

-preotul Marian Văcariu, care a subliniat importanța tradițiilor și a comunității în viața locuitorilor din Negreni;

-doamna Adriana Irimieș, managerul Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Cluj (CJCPCT), care a amintit despre implicarea instituției culturale clujene în susținerea de astfel de evenimente;

-directorul Școlii Gimnaziale Negreni, prof. Florina Varadi, care a evidențiat rolul educației în promovarea tradițiilor locale.

De asemenea, reprezentanții Ansamblului din Zakopane și-au adus contribuția în discuții și au subliniat importanța schimbului cultural între cele două comunități.

Apoi, Ansamblul folcloric al orașului Zakopane, Polonia, a urcat în scenă pentru a prezenta tradițiile bogate și autentice din zona de proveniență. Membrii ansamblului au impresionat audiența prin costumele tradiționale și muzica plină de viață, descoperind frumusețea culturii poloneze.

În scenă a urcat și Grupul tradițional al sătenilor din Negreni, coordonat de prof. Florina Varadi și pr. Marian Văcariu, care și-a prezentat cu mândrie tradițiile locale, captivând publicul prezent.

Astfel, fiecare grup a avut oportunitatea de a-și prezenta jocurile specifice și obiceiurile tradiționale, creând o conexiune profundă între cele două comunități.

Un moment deosebit al serii a fost acela când membrii grupurilor au coborât de pe scenă și au mers în „Târgul de la Fechetău”, care se desfășoară în aceste zile, unde au încins un joc tradițional, aducând atmosfera satului de altădată.

Evenimentul de la Negreni, la care a luat parte și consultantul artistic din cadrul CJCPCT Cluj, Adriana Andrei, a fost o oportunitate extraordinară de a promova schimbul cultural și de a consolida legăturile între localitatea clujeană și orașul Zakopane.

Vă reamintim că Grupul de datini și tradiții al sătenilor din Negreni a reprezentat anul trecut județul Cluj și România la Festivalul – Concurs Internațional de folclor montan din Zakopane-Polonia.

Grupul a participat la această manifestare internațională cu sprijinul Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Cluj, instituție de cultură aflată în subordinea Consiliului Județean Cluj, de unde s-a întors cu premii importante și unde au format legături culturale. Astfel, în acest an sătenii din Negreni au fost invitați la cea de-a 60-a ediție a Festivalului TKB-Tygodnia Kultury Beskidzkiej și a 32-a ediție internațională (Săptămâna Culturii Beskidzkiej) din Polonia, evenimente care au avut loc în perioada 28 iulie - 7 august 2023.

PROIECTE CU FINANȚARE NERAMBURSABILĂ

MĂRIȘENII

Proiect de coeziune locală și promovare internațională a patrimoniului cultural imaterial din România.

Adriana ANDREI,
consultant artistic

Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Cluj, instituție de cultură aflată în subordinea Consiliului Județean Cluj, în perioada 1 februarie–30 octombrie 2023, a derulat un amplu proiect cultural cofinanțat de Administrația Fondului Cultural Național cu suma de 85670 lei.

Echipa CJCPCT Cluj, coordonată de dna manager Adriana Irimieș, în parteneriat cu 6 instituții din țară și din străinătate a desfășurat activități diverse pentru atingerea a trei obiective: 1. Transmiterea elementelor de patrimoniu cultural imaterial local către tânăra generație în cadrul unor ateliere susținute de „păstrătorii de tradiție”; 2. Dezvoltarea artistică și întinerirea grupului folcloric „Mărișana”, pentru a fi recunoscuți de comunitate ca „păstrătorii de tradiție”; 3. Promovarea internațională a elementelor de patrimoniu cultural imaterial din România.

Atelierele au avut loc în spații diverse: la Școala Gimnazială din Mărișel, la Căminul Cultural din localitate și în case particulare puse la dispoziție de persoane implicate în proiect. Activitățile s-au desfășurat în perioada 15 mai - 3 iunie 2023, pe

parcursul a 40 de ore, sub coordonarea a 4 specialiști, cu participarea directă a 12 păstrători de tradiție.

La ateliere au participat un total de 56 de elevi dintre care, 30 de elevi au fost premiați pentru rezultate deosebite.

Premierea elevilor care s-au remarcat la ateliere, Căminul Cultural din Mărișel, 15 iunie 2023

Grupul folcloric „Mărișana”, „întinerit” cu 12 elevi, a susținut, un program artistic la Sărbătoarea Populară de la Crucea Iancului, 9 iulie 2023. Repetițiile cu veteranii și tinerii atrași în grup, în paralel cu ore de învățare a tinerilor în vederea aderării la grupul tradițional au avut loc sub coordonarea a doi coregrafi cu experiență internațională, Camelia și Ion Motoc. Au fost realizate piese de port popular, zadii cu trup vânt,

reconstituiri după piese vechi de peste 100 de ani, din patrimoniul local.

Promovarea internațională s-a realizat prin 7 manifestări distincte:

- 1 expoziție interactivă, cu 2 vernisaje în Polonia (17 august, la Cracovia, 24 septembrie, la Wieliczka) compusă din 30 de panouri fotografice, 18 obiceiuri, practici și meșteșuguri din România, dintre care 9 sunt înscrise de UNESCO pe Lista Reprezentativă a Patrimoniului Cultural Imaterial al Umanității. Exponatele, prezentate într-o grafică de excepție, au fost însoțite de texte explicative traduse în limba poloneză, iar prin intermediul unor coduri QR privitorii au avut posibilitatea să interacționeze online, cu websiteul www.traditiivii.ro (realizat tot în cadrul acestui proiect) pentru a afla mai multe informații despre cultura tradițională din România. Sânzienele, Mărțișorul, Jocul Călușului, Doina sau obiceiurile cu măști sunt doar câteva din tradițiile specifice

românești, care poartă publicul într-o lume arhaică, bogată și magică;

Biblioteca Voivodală din Cracovia

Expoziția la Cracovia și Wielikica

–1 site dedicat elementelor de patrimoniu imaterial din România, www.traditiivii.ro;

–2 prezentări ale patrimoniului cultural imaterial din România, în Polonia, 17 august, la Cracovia, 19 august, la Zakopane;

–2 prezentări de film documentar, reprezentând obiceiul Corindatul Junilor din Mărișel: 17 august, la Cracovia, 19 august, la Zakopane;

–o broșură pentru patrimoniu cultural imaterial, tipărită în 300 de exemplare;

Cluj-Napoca

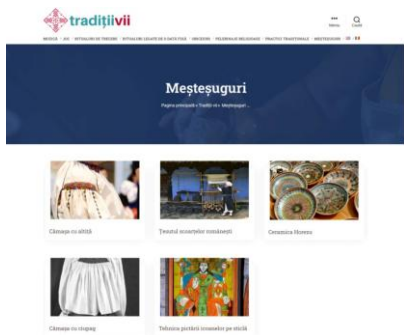
Zakopane

Întâlnire între grupurile folclorice din România și Polonia, la Negreni

Întâlnire între grupurile din România și Polonia, la Iclod, jud. Cluj

–1 promovare națională a rezultatelor proiectului și a web-site-ului în cadrul „Festivalului de joc tradițional, cu participare

internațională”, în data de 29 octombrie 2023, la Casa de Cultură a Studenților din Cluj-Napoca;

–1 simpozion cu participarea unor specialiști polonezi, din Regiunea Malopolska, în perioada 27 - 30 octombrie, la Negreni, Iclod și Cluj-Napoca.

Partenerii proiectului, cărora le mulțumim pentru implica-re și pe această cale sunt:

- Școala Gimnazială „Pelaghia Roșu” din Mărișel;
- Primăria Comunei Negreni;
- Primăria Comunei Iclod;
- Consulatul Onorific al României la Cracovia;
- Biblioteca Publică Regională din Cracovia;
- Societatea Polono-Română din Cracovia.

Dragi cititori vă invităm să deschideți website-ul www.traditiivii.ro. Aici veți găsi o fereastră către lumea extraordinară a elementelor de patrimoniu imaterial din România.

EVENIMENTE

FESTIVALURI FOLCLORICE

Cu scopul punerii în valoare a obiceiurilor locale cu particularitățile lor, aducând totodată oportunități de dezvoltare comunităților, Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Cluj, identifică elementele de cultură locală și dezvoltă manifestări folclorice sub formă de festivaluri.

Astfel, am sprijinit comunitatea din Bobâlna, județul Cluj, pentru realizarea primei ediții a „**Festivalului Plăcintelor**”, în data de 16 iulie 2023, manifestare care a atras un număr mai mare de participanți decât cei estimați.

Am dezvoltat a doua ediție a „**Festivalului Fructelor de Pădure**” de la Valea Ierii.

Ne-am implicat în organizarea „**Festivalului Geamgiilor**” de la Bociu, desfășurat pe parcursul a două zile.

Am realizat spectacolul folcloric pentru „**Sărbătoarea populară de la Crucea Iancului**”, care, în ultimii ani, aduce împreună un public numeros, estimat la peste 10 mii de participanți anual, de asemenea am contribuit la valoarea „**Serbării câmpenești de pe Muntele Dobrin**”, Măguri-Răcătău, 29 iunie 2023.

Festivalul Plăcintelor din Bobâlna

Festivalul Fructelor de Pădure de la Valea Ierii

Festivalul Fructelor de Pădure de la Valea Ierii

Festivalul Geamgiilor de la Bociu

Sărbătoarea populară de la Crucea Iancului

Instituția noastră se preocupă de promovarea diversității folclorului din România, în scopul creării legăturilor interculturale și de prietenie, între toți locuitorii țării noastre. Astfel, încheie parteneriate cu asociații culturale și se implică în organizarea unor manifestări consacrate, cu participare internațională, pe care le evidențiem: **Festivalul Internațional de Folclor „Serbările Transilvane”**, ed. A XXI-a, 28-30 iulie 2023 și **Festivalul Internațional de Folclor „Sfântul Ștefan”** (Szent István), ediția a 25-a, 10-20 august 2023.

Festivalul Internațional de Folclor „Sfântul Ștefan” (Szent István), 2023

Continuând tradiția anilor trecuți, și în anul 2023, au fost realizate proiecte, care au crescut în timp, ajungând manifestări de referință pentru generații de păstrători și promotori ai

tradițiilor clujene precum „Festivalul Jocului Fecioresc din Transilvania”, ajuns la ediția a XXXVII-a, 24 septembrie 2023, organizat la Turda, și „Festivalul Jocului de pe Câmpie”, ediția a XXVI-a de la Mociu.

Festivalul Jocului Fecioresc din Transilvania

„Festivalul Jocului Tradițional”, ediția întâi, manifestare organizată de CJCPCT Cluj, la Cluj-Napoca, în data de 29 octombrie 2023. Pe scena Casei de Cultură a Studenților au evoluat Grupurile folclorice din județul Cluj, premiate la

festivaluri internaționale și Ansamblul orașului Zakopane, din Polonia. Alături de sutele de spectatori, au fost prezente oficialități naționale și internaționale, precum: Diana-Ștefana Baciuna - secretar de stat în cadrul Ministerului Culturii, Leszek Dorula - primarul orașului Zakopane, Polonia, Wawrzyniec Bystrzycki - președintele Consiliului Local Zakopane, și Ignat Timar - Consul Onorific al României la Cracovia.

Ansambul de folclor al Oraşului Zakopane, Polonia

SPECTACOLUL „BUNĂ SEARA LUI CRĂCIUN”, EDIȚIA A III-A

În data de 14 decembrie 2023, în Aula Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, CJCPCT Cluj a organizat o manifestare de anvergură dedicată tradițiilor de iarnă. Au participat 13 grupuri folclorice din județul Cluj (au venit „cu mic, cu mare”, din Negreni, Huedin, Băișoara, Măguri-Răcătau, Orman, Tăuți, Cluj-Napoca) și grupul de colindători, de la Casa de tip familial „Sf. Veronica”, Mănăstirea Dumbrava, județul Alba.

PROMOVAREA TRADIȚIILOR DIN JUDEȚUL CLUJ LA TELEVIZIUNEA NAȚIONALĂ

La finalul lunii septembrie 2023, la invitația televiziunii naționale, TVR, CJCPC Cluj, prin dna manager Adriana Irimieș, împreună cu două grupuri de păstrători de tradiție clujene, premiate la festivaluri internaționale: Grupul de datini și tradiții al sătenilor din Negreni și Tradiții Ormănene, a participat la emisiunea „Drumul lui Leșe”. Emisiunea a fost difuzată în premieră, în data de 28 octombrie 2023, pe TVR.

CERCETARE

SIMIONU' FLORII DIN MĂGURI, Tezaur Uman Viu al județului Cluj

*Consuela BENDEA,
Consultant artistic*

Căuaciul clujean Simion Drînda din satul Măguri, comuna Măguri Răcătău, a adus Clujului încă un titlu de Tezaur Uman Viu, acordat de Ministerul Culturii pentru anul 2023. Dosarul de candidatură a fost întocmit și depus de Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Cluj.

Echipa de cercetare a poposit întâia oară în atelierul meșterului în iarna anului 2021. De la d-ra Mariana Pleșa, din Primăria Măguri-Răcățău, cea care ne însoțește întotdeauna în cercetările din această zonă, am aflat că fierarul este foarte apreciat în comunitatea locală pentru că este bun în meserie, având o mare experiență acumulată, căci fierăritul a fost singura sa activitate principală.

Întrucât numărul fierăriilor tradiționale este într-o drastică diminuare în județul Cluj, am profitat de ocazie pentru a realiza o documentare asupra acestui meșter care a practicat fierăritul întreaga sa viață, fiind zeci de ani principalul fierar pe raza celei mai întinse comune clujene.

Simionu Florii, așa cum este cunoscut în zonă, are 72 de ani și provine dintr-o familie de fierari, tatăl și bunicul patern practicând aceeași meserie. A crescut ajutând și învățând de mic în atelierul tatălui său, iar din 1975 (adică la 25 de ani) și-a deschis propria fierărie în care a lucrat intensiv până prin 2017, de când spune că au mai scăzut comenzile. Poziționarea relativ izolată a satului, aflat la 1250 m altitudine, este una din explicațiile faptului că meșterul a avut de lucru constant, până recent.

De fiecare dată când am ajuns în atelierul său, ne-a spus că a avut o meserie bună, prețuită în zonă, cu care și-a putut întreține familia. Singurul său regret este acela că s-a oprit la 8 clase, pentru că i-a plăcut cartea, a învățat bine și ar fi vrut să continue. Fiind însă copil singur, la insistența părinților săi, nu a plecat din gospodărie, ci a rămas să ajute în atelier.

În cursul anilor petrecuți în fierărie cel mai mult a avut de lucru la potcovitul animalelor (cai în principal, dar și boi, vaci sau măgari). În perioada de apogeu a activității sale existau cam 400 de cai pe raza comunei, din care aproape jumătate veneau la fierăria lui, căci din cei patru fierari ai zonei la acea vreme, doi erau în vârstă. A

făcut securi, grape, piese de car și de plug, cu care mergea uneori la vânzare la târg la Gilău.

Numărul cailor a scăzut mult în ultimii ani. Totuși, proprietarii din zonă se adună în fiecare vară la o competiție de tracțiune cabalină, perioadă când fierarul este cel mai ocupat cu potcovitul. Credem că existența atelierului de fierărie a Simionului Florii i-a determinat pe unii localnici să nu își vândă caii, fapt ce permite și organizarea acestui concurs .

Simion Drînda nu a avut cui să transmită meseria direct în familie, căci are o singură fată, care este asistent medical în Cluj-Napoca. Însă, este ajutat de câțiva ani de un tânăr din sat, Gabriel Todea. Acesta face parte dintr-o familie care deține multe animale (cai, vaci) și își însoțea de mic tatăl la fierăria din sat. Deși unii tineri din Măguri preferă să plece la oraș, Gabriel s-a întors aici după terminarea liceului, pasionat fiind de zootehnie. Când fierarul are de

lucru, vine împreună cu fratele său mai mic și îl ajută, existând șanse să fie dusă meseria mai departe.

Fierarului i-a fost decernat titlul în cadrul Galei „Tezaure Umane VII”, care a avut loc la Baia Mare în 21 septembrie 2023. Evenimentul a fost organizat de Comisia Națională pentru Salvagardarea Patrimoniului Cultural Imaterial, sub egida Ministerului Culturii. Meșterul a fost însoțit de reprezentanții CJCPC Cluj, de managerul Adriana Irimieș și consultantul artistic Claudiu Cubleşan.

Simion Drînda se numără printre cei 12 meșteri români care au primit această distincție în 2023, recunoscuți ca purtători, creatori și păstrători de patrimoniu cultural imaterial.

Cercetarea realizată la fierăria din Măguri s-a materializat și într-un film documentar care poate fi oricând urmărit pe pagina de Youtube Tradiții Clujene.

OBICEIURI ȘI TRADIȚII

OBICEIUL MERSULUI CU RUDA ȘI JOCUL DIN A DOUA ZI DE CRĂCIUN

Sat Someșu Rece, Comuna Gilău, Județul Cluj
(Verjelul la Someșu Rece)

Darius VELE,

Facultatea de Istorie și Filosofie, UBB

Satul clujean Someșu Rece, situat într-o zonă de interferență geografică, la poalele Munților Apuseni, pe cursul inferior al Râului Someșul Rece, afluent al Someșului Mic. Râul primește ca afluenți Valea Ursului, Valea Dumitresei și Valea Răcătăului. Satul este așezat între două dealuri, tăiate adânc de cursul râului Someșul Rece, în care se poate urmări geologia diferită a munților.

Satul este așezat în partea de vest a județului Cluj, în bazinul superior al râului Someșul Mic, la 22 km de municipiul Cluj-Napoca, reședința județului, legătura cu alte centre și orașe din județ fiind înlesnită de șoseaua europeană (E60) Cluj-Napoca – Oradea, situată în imediata apropiere a așezării. Așezarea are următorii vecini: Gilău (Nord–Vest), Căpușu Mare (Nord–Vest), Răcătău (Sud–Vest), Someșul Cald (Vest), Valea Ierii (Sud).

Etimologia denumirii localității provine de la numele râului care îl traversează, Someșul Rece. Prima atestare documentară datează din anul 1448, când mai mulți locuitori apar în calitate de martori la un proces. Satul a avut și alte nume: Hidegh Samos (1609), Hideg Szamos (1640), Szomesu Rece (1850) și Someșu Rece

(1892). Din anul 1921, localitatea Someșu Rece face parte din comuna Gilău.

Sărbătorile de iarnă, prilej de bucurie și reuniune în comunitatea locală, aduce o serie de practici tradiționale păstrate din generație în generație în satul clujean Someșu Rece. Dornic de a cunoaște un rit care încă se păstrează în memoria colectivă a locuitorilor satului Someșu Rece, am considerat faptul că este necesară cercetarea acestui obicei străbun.

Obiceiurile tradiționale din satele românești au o bogată istorie și adânci rădăcini culturale, reflectând identitatea și comunitatea locală. În acest context, satul Someșu Rece, aflat în comuna Gilău, județul Cluj, reprezintă un loc cu o tradiție bogată, unde obiceiurile specifice sărbătorilor de iarnă au fost transmise din generație în generație, păstrându-și autenticitatea și originalitatea. Această cercetare de teren are drept obiectiv principal înțelegerea în profunzime a semnificației acestui obicei specific în satul Someșu Rece. Prin intermediul interviurilor cu localnici, a observațiilor participative și analizei documentelor istorice locale, voi explora originile acestui obicei, schimbările și adaptările în timp, precum și modul în care comunitatea își păstrează și transmite această tradiție unică.

De asemenea, îmi propun să evidențiez impactul socio-cultural al acestui obicei în cadrul comunității, analizând modul în care mersul cu ruda și jocul din a doua zi de Crăciun contribuie la coeziunea socială și la consolidarea identității locale în fața schimbărilor contemporane.

Rezultatele acestei cercetări vor fi documentate și prezentate atât într-un context academic, cât și a comunității locale, contribuind astfel la conservarea și promovarea valorilor culturale tradiționale ale satului Someșu Rece, din comuna Gilău, județul Cluj.

Acest ritual a încetat în anii 60, astfel încât, timp de mai bine de câteva decenii, nu s-a mai practicat în vatra satului clujean, așa precum mărturisește Gligore Petrișor, gazda care m-a primit în casa dumnealui.

În ziua de 26 noiembrie 2023, am mers în Someșu Rece, la familia Petrișor. Băiatul lui Gligore pe nume Răzvan-Bogdan, acesta fiind staroste încă din 2017, a povestit tot parcursul obiceiului în cadrul unui interviu:

***R.B.** - În ceea ce privește jocul în sine, se desfășoară în a doua zi de Crăciun, în data de 26 Decembrie, tot așa feciorii satului se întâlnesc la unul dintre feciori acasă (de vreo 7-8 ani, acest obicei a reînceput în Someșu Rece prin bunăvoința preotului paroh Elefteriu Ștefăniță și al consilierilor parohiali din Parohia Ortodoxă Română Someșu Rece cu Hramul Sfântul Ierarh Nicolae), tot la mine aici pe Drumul nou, mâncam ceva rapid, acasă mâncau și ceterașii, după care ne ziceu una de joc în curte, ceva muzică mai antrenantă, un pahar de țuică sănătos și porneam prin sat. Am vorbit cu anumite fete care știam că o să ne primească și mergeam la casa din capătul de jos al satului pentru a lua prima fată. De acolo, ne îndreptam spre următoarele fete terminând în capătul de sus al satului, după care ne îndreptam spre casa parohială unde îl colindam pe părintele. Odată cu finalizarea colinzii, ne îndreptam spre Căminul Cultural unde se desfășura jocul.*

Ajungând în fața porții, aveam o urătură, în care mă adresam feciorilor prin următoarele:

**„No, măi feciori, ia stați' în loc, că și aci este o casă, o fată frumoasă și o gazdă omenoasă!
Haidaț' să merem și pă la ei!”**

Muzica începea să cânte iar, ajungeam undeva în dreptul porții, unde ne întâmpina gazda, tatăl fetei¹. Am avut cazul în care tatăl fetei era decedat, iar rolul tatălui era atribuit bunicului fetei. Dând mâna cu el, rosteam:

***„No, jupâne gazdă, am venit cu ruda, ne primești la tine acasă?”
„Dacă tot ne primești, dai fata/fetele la joc?”***

Tot timpul am avut răspuns afirmativ din partea gazdei², după care eram în calitate de staroste, deschideam sticla de țuică (am sticlă clasică, împletită) și acolo îi dădeam gazdei să guste din țuica mea, gazda la rândul lui îmi dădea din țuica lui, nu neapărat avea o sticlă împletită care era tradițională, făceam schimb, după care se intra în curtea jupânului gazdă și, de obicei, fata ne aștepta cumva în curte ori dacă avea casă cu etaj stătea pe cerdacul casei³ sau pe balconul cu scările. Mă adresam ceterașilor sau muzicanților să ne cânte un joc, ocazie cu care unul dintre băieți, de regulă băiatul care e pretendent la fata gazdă (actual drăguț), ar trebui să o ia la joc și se desfășura un joc de o durată destul de scurtă, trei-patru minute, nu foarte lung, iar după terminarea jocului, fata

---

1 Jupânul gazdă, denumirea folosită de către feciorii satului Someșul Rece.

2 În perioada actuală nu a fost un răspuns negativ însă, în perioada bunicilor, gazda a refuzat să dea fata la joc sau au mai fost situații în care să nu deschidă poarta.

3 cerdac (cerdace), s. n. – 1. Balcon închis cu gratii sau geamuri. – 2.

Pavilion, chioșc. – 3. Terasă, balcon. – 4. Acoperiș cu care se protejează troițele și fântânile. – Mr. cirdache, megl. čărdac. Tc. çerdak (Cihac, II, 560; Șeineanu, II, 123; Roesler 607; Meyer 442; Lokotsch 397; Ronzevalle 73); cf. ngr. τσαρδάκι, alb. tšardhak, bg., sb., rus. čardak. După Miklosich, Wander., 13, rut. čerdak provine din rom. sursa

https://dexonline.net/definitie-cerdac#google_vignette accesat în data de 27.11.2023, ora: 11:29.

mergea cu feciorii în alai urmând să plece alături de ei la următoarea casă. Jupânul gazdă ne cinstește cu un colac făcut de către găzdoaie⁴ (în vremea buncilor se făcea colacul acasă, actual cumpărăm din magazin), este un colac rotund care-i făcut dintr-un aluat de pâine, nu este un colac dulce, asemănător parastasului de la Biserică.”

D.V. – Cunoașteți simbolistica?

R.B. –Da, colacul reprezintă roadele anului aferent și cumva, pe lângă simbol, avea și un rol de alimentație a întregului alai, pentru că jocul dura până dimineață și li se făcea foame, în vremurile acelea neexistând magazine.

Colacul se dă la staroste; trebuie să existe un staroste (un băiat din sat sau un însurat, nu are relevanță nepărat, dar unul care să fie „bun de gură”, așa precum se zice la noi în Someșu Rece), care rostește o poezie:

„Măi feciori, gazda ne cinstește cu un colac mare și frumos din darul lui Hristos,

Da' colacul ăsta nu-i făcut așa cum vouă vi se pare, umblând de aci până la moară cu desaga în spinare, că Jupânul' gazdă de dimineață s-o sculat, pe față s-o spălat, lui Dumnezeu s-o rugat și la grajd o alergat, la boi de mâncare o dat și apoi i-o adăpat, boii la jung i-o înjugat și la câmp el o plecat, la arat, la semănat,

Și-o semănat grâu de vară, deie Domnu` să răsară.

Grâu'-o răsărit frumos, din țarina lui Hristos.

No, haidaț' să-l punem pă rudă!”

---

4 Soția gazdei

Avem un element pe care noi aici îl numim rudă, mersul cu ruda așa l-am numit din cauza ruzii de lemn⁵ purtată de cei mai zdraveni feciori din sat și pe asta vin puse darurile primite de la jupânu' gazdă pentru organizarea jocului.

D.V. –*Vă cadorișește fiecare gazdă?*

R.B. –*Ne cadorișește cu colacul acesta de care vă spuneam, cu o rudă de cârnați și cu o sticlă de țuică care clasic se numește „fele⁶ de jinars”, depinde când, cum, sunt case mai darnice, dar în principiu începem de la o fele în sus.*

Specificul sărbătorii Nașterii Domnului este colinda, așadar ceata de fecior colinda gazda așa precum menționează Răzvan.

R.B. –*Se zicea o colindă cât mai specifică zonei și mai tradițională, de exemplu „O, ce Veste Minunată..!”, destul de clasică față de lumea pe care o trăim, tot felul de influențe maramureșene din alte zone... Asta o colindam destul de des. După terminarea colindei, jupânu' gazdă ne cinstea și cu îndoitura de cârnați pe care i-o dădea la staroste.*

Urmează urătura (adresată feciorilor):

– „Măi feciori, gazda ne cinstește și cu o îndoitură de cârnați, da să vă spun io că porcu' nu-i tăt aci, că de ar fi mai rău ar fi, cu ochii ne-ar vedea, cu urechile ne-ar auzi, cu flitu' ar scurma, cu coada prin păsat ar da, că jupânu' gazdă de dimineață s-o sculat, la coteț o alergat și la porc i-o dat păsat, porcu' cu flitu' prin troacă o dat și păsatu' l-o încordat, cu coada prin păsat o dat și păsatu' o sărit și pă tăți feciorii i-o lovit!”

---

5 O bară de lemn rotund de o lungime de 3-4 metri.

6 Jumătate.

Atunci, starostele, cu îndoitura de cârnați, se orientează pe lângă feciorii care vede că nu-s foarte atenți la eveniment și îi lovește peste nas. Revin feciorii cu ruda pentru a fi pus cârnațul, moment în care se invită lumea la masă (se face o masă în curte, destul de modestă, de către gazdă, se pun aperitive, prăjitură, suc, țuică). Fiecare participant se servește care cu ce dorește de acolo, în timp ce muzicanții zic un joc scurt pe fundal. În funcție de numărul caselor care trebuiesc colindate, timpul este limitat. Au existat ani în care numărul caselor era de 11-12, situație în care timpul de stat la case este mai scurt, gazdele sugerând, totuși, să mai stăm. În apropierea finalizării ritului la casa respectivă, gazda ne cinstește și cu felea asta de vinars (țuică) și la aceasta există o urătură:

„No, măi fecior, gazda ne cinstește și cu o fele de jinars, s-o tragem pă sub nas, să mai uităm de năcaz (toți în cor: eeee!... că-i țuică)

Apoi, muzicanții au un timp scurt de pauză pentru a se odihni (de obicei ei servesc câte ceva de pe masa pregătită de gazdă).

Între timp, starostele se adresează jupânului gazdă invitându-l la joc în sat, spre seară. Evenimentul începe undeva la ora 13, iar de pe la 18 se ajunge la cămin unde se continuă jocul până dimineața.

Mersul prin sat nu are o oră fixă. Noi facem întreg numărul de case cu care am vorbit, trebuie să colindăm toate fetele, apoi le luăm cu noi la cămin.

După terminarea ritului, începe jocul la căminul cultural din satul Someșu Rece, care desori se finaliza dimineața. Odată cu ajungerea la Căminul Cultural, cârnațul primit de la gazde este pus la prăjit de către Neciu Gheorghe (Ghiță a Neciului).

*O asemănare a jocului de la Căminul Cultural în a doua zi de Crăciun este **Conacul de la Mărișel** (zona montană a Județului Cluj), care are câteva aspecte care se regăsesc și în jocul satului. Aproximativ în același stil, deoarece în sat nu se pune lumea la masă cum se obișnuiește în comuna vecină, comunitatea locală venea la joc. Aici, la joc, sunt aduși cetereseși vestiți. Un bun exemplu este regretatul Șandorică, Alexandru Ciurcui, care a primit titlul de Tezaur Uman Viu (2014)⁷*

R.B. –*Șandorică a cântat vreo 4-5 ani la rând.*

Mergem prin sat pe la gazdele și pe la fetele care ne așteaptă, după care ajungem la biserică, intrăm în curtea bisericii și, chiar în fața bisericii, spunem o colindă, după care continuăm la restul caselor. Spre final mergem la preot (casa parohială este chiar în partea de sus a satului), îl colindăm și pe preot, iar după casa dumnealui, fiind ultima pe care o colindăm, ne îndreptăm spre Căminul Cultural, unde părintele deschide jocul printr-o rugăciune. *Cântec, joc și voie bună, până dimineață!*

Concluzii

Obiceiul mersului cu ruda și jocul din a doua zi de Crăciun reflectă bogăția tradițiilor și a valorilor culturale din comunitățile românești. Aceste practici aduc oamenii împreună într-un spirit de bucurie și comunitate, oferind o ocazie de a întări legăturile familiale și sociale. În satul Someșu Rece, comuna Gilău, județul Cluj, aceste tradiții pot avea particularități locale și pot contribui la menținerea identității culturale specifice acelei regiuni. Este important de subliniat rolul esențial al tradițiilor în păstrarea și transmiterea moștenirii culturale de la o generație la alta,

---

⁷ <http://www.cultura.ro/sites/default/files/inline-files/Alexandru%20CIURCUI%20-%20EDITAT.pdf>

contribuind la coeziunea comunității și la conservarea unui patrimoniu cultural valoros.

Bibliografie

1. Sava Eleonora, „Explorând un ritual”, Cluj-Napoca, Limes, 2007
2. Nicolae Șteiu, Claudiu Someșan, „Splendoarea Gilăului”, ediția a III-a, prezentare monografică revizuită și actualizată, Oradea, 2015.

**FESTIVALUL TOAMNEI
JOCUL TRADIȚIONAL ÎN RÂNDUL COPIILOR**

*Prof. Marinela ZEGREAN,
consultant artistic*

Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Cluj (CJCPCT), instituție aflată în subordinea Consiliului Județean Cluj, a derulat proiectul cultural-educativ „Festivalul Toamnei-Jocul tradițional în rândul copiilor”, ce face parte din cadrul programului „Educație prin cultură”.

Evenimentul a avut loc miercuri, 12 octombrie 2022, și a reprezentat o mare sărbătoare pentru copiii de la Grădinița cu Program Prolungit „Camigo” din Cluj-Napoca. Aici, grupul de jucăuși a prezentat jocuri din județul Cluj, bine selectate, ținând cont de particularitățile de vârstă ale beneficiarilor. Activitățile au avut caracter interactiv, conținând jocuri mai simple din punct de vedere al pașilor și ponturilor, astfel încât preșcolarii să fie antrenați în totalitate, în cadrul momentelor de joc tradițional.

Avându-i ca actanți pe copiii cu vârste apropiate de cele ale participanților la activitate, jocurile autentice au avut un impact pozitiv asupra lor. Obiectivul principal, care este scopul acestui proiect și, de fapt, al tuturor proiectelor cultural-educative derulate de instituția noastră, este cultivarea dragostei pentru tradițiile populare, în special cele locale, în rândul copiilor și tinerilor.

Copiii, îndrumați de părinți și bunici, cu precădere cei care au abilități și aptitudini în ceea ce privește jocul tradițional, și-au exprimat dorința de a se înscrie într-un ansamblu folcloric sau la o școală de joc popular, această activitate extrașcolară foarte atractivă, antrenantă, dezvoltându-i armonios din punct de vedere fizic și nu numai.

Proiectul „Educație prin cultură”, derulat în ultimii ani de CJPCT Cluj, în parteneriat cu școlile din județ, are menirea de a-i apropia pe tineri de tradițiile populare și a le trezi interesul și dragostea față de datinile și obiceiurile străbune.

The poster features a background of autumn leaves in shades of orange, red, and yellow. At the top left, there are logos for the County Council of Cluj, the Cluj County Cultural Heritage Center, and the Camigo program. The main title 'FESTIVALUL TOAMNEI' is written in large, bold, red letters. Below it, the subtitle 'JOC TRADITIONAL ÎN RÂNDUL COPIILOR' is written in a smaller, orange font. The event details are listed at the bottom left: 'Grădinița cu Program Prelungit „CAMIGO”', '12 OCTOMBRIE 2022', and 'ora: 17.00'. At the bottom right, there is a list of media partners and logos for various organizations including 'FACILE' and 'Radio Cluj'.

Consiliul Județean Cluj
Centrul Județean Pentru Conservarea
și Promovarea Culturii Tradiționale Cluj
Grădinița cu Program Prelungit „Camigo”

**FESTIVALUL
TOAMNEI**

JOC
TRADITIONAL
ÎN RÂNDUL
COPIILOR

Grădinița cu Program Prelungit „CAMIGO”
12 OCTOMBRIE 2022
ora: 17.00

Participă un grup
de copii jucăuși

PARTENERI MEDIA:
Radio Săpântoaia, Radio Cluj,
Radio Șimonei, Colțaneni Radio,
Cluj FM

Radio Cluj
FACILE
Școala
Școala
Școala

COPIII ȘI TINERII, IUBITORI, PĂSTRĂTORI ȘI CONTINUATORI AI TRADIȚIILOR CLUJENE

*Prof. **Marinela ZEGREAN**,
consultant artistic*

Un aspect important pe care trebuie să-l evidențiem de la bun început este faptul că toate proiectele derulate de instituția noastră sunt dedicate implicit tinerei generații, bazându-se pe transmiterea tuturor faptelor de cultură tradițională celor care vor duce mai departe ceea ce ne definește ca neam. Doar prin conservarea, promovarea, protejarea și predarea ștafetei urmașilor noștri, ne putem păstra identitatea!

Proiectele cultural-educative derulate de către instituția noastră au un scop bine definit, bazat pe implicarea conștientă a tuturor celor implicați în derularea lor, fie ei actanți sau beneficiari, cu dăruire și sprijin din partea specialiștilor pe fiecare ramură, reușind astfel transmiterea adevăratelor valori ale culturii tradiționale clujene.

Toate proiectele sunt pregătite cu seriozitate și minuțiozitate, urmărind îndeaproape calitatea și finalitatea acestora. Selectând conținutul lor pe baza unor criterii valorice ridicate, ținând cont de particularitățile de vârstă ale participanților, nu pot lipsi filmele documentar-etnografice realizate de către instituția noastră, horitorii, Tezaurele Umane Vii ale Clujului, desemnate de către Ministerul Culturii, cântăreții și formațiile din toate categoriile de vârstă ale muzicii vocale și instrumentale, meșterii populari, atelierelor de joc tradițional etc.

În continuare, vă prezentăm, succint, alte câteva preocupări specifice activității compartimentului de educație permanentă și proiecte cultural-educative:

- selectarea repertoriului autentic, pe zone folclorice ale județului nostru, în vederea oferirii unui material valoros pentru tinerii interpreți de muzică tradițională din județ, care doresc să pășească pe drumul frumos, curat și valoros al folclorului autentic, recomandându-le interpreți cu un repertoriu autentic, din zona lor de proveniență, culegeri realizate de către cercetătorii clujeni și nu numai, care conțin hori care merită cu prisosință să dăinuie;

- îndemnul de a-și alcătui un repertoriu propriu de care să fie mândri, culegând chiar ei de la informatorii, pe care, din feicire, încă îi mai avem, consultându-se apoi cu specialiștii, în vederea certificării valorii materialelor dobândite în urma propriilor căutări;

- scrierea textelor în grai și introducerea acestor cântece în repertoriul pentru festivaluri-concurs și alte proiecte de gen, având în vedere obiectivele specifice urmărite;

- obișnuirea acestora cu vorbirea și scrierea în grai; trimiterea acestor texte pe e-mail, messenger, respectiv whatsapp, tocmai pentru a putea realiza corectarea și retrimiteria lor tinerilor interesați;

- învățarea corectă a cântecului, a liniei melodice și a textului; întâlniri online, în vederea asigurării calității interpretative;

- certificarea valorii acestui repertoriu, în urma consultării, în prealabil, cu specialiștii din cadrul instituției, și, atunci când e necesar, cu specialiști dinafara instituției noastre, inclusiv în privința portului autentic, a formulilor tradiționale de acompaniament ș. a.

În concluzie, obiectivele Compartimentului de educație permanentă și proiecte cultural-educative sunt realizate, nu doar atinse, printr-o strânsă colaborare cu toate celelalte birouri, respectiv servicii, copiii și tinerii din județul nostru bucurându-se de

cunoașterea, practicarea și asigurarea continuității, cu dăruire, în funcție de aptitudini, a datinilor, obiceiurilor și tradițiilor clujene.

Exemple de texte scrise în grai:

Așa jucăm, noi, cebenii

Informator: Mihai Zegrean, sat Ceaba,
com. Sânmărtin, Jud. Cluj

Strig.

Așa jucăm, noi, cebenii, mă!
Să-nveță și lăturenii, gurăăă!

1. Ai, dragu mni-i mnie la jocu,
Cu sătenii la un locu,
Dragu mni-i mnie-a juca,
Cu sătenii-alătura,
Când joacă fișiori cu fete,
Însuraț' și cu neveste.
Joacă bătrâni cu bătrâne
Și din satile veșine.

Strig.

Ai, S-o luăm după zăcală, măăă!
Ai, Că ne-a zâșe până-n sară, gurăăă!

2. Ai, ceteraș din a mneu satu,
Zi un ptic mai apăsatu,
Zi mai tare pă răsură,
Să scoatem jocu' din șură
Și să-l dușem cât îi satu'
Și de-a lungu' și de-a latu'
Cum să joacă pă la noi,
Românește, doi cu doi.

Strig.

Ai, c-așă jucăm, noi, cebenii, măăă!

Ai, să-nveță și lăturenii, gurăăă!

Ai, din Beudi în Valea Ră, măăă!

Ai, tăț! românii joacă-așă, mă, gurăăă!

Balada Miorița

Informator anonim

Tri păcurăraș' pă munte,
Era unu', șel (cel) mai mnic (mic),
După uăi (oi) că l-o mânat,
Lui, gre leje (lege) că i-o dat:
Uări (ori) să-l puște, uări să-l taie,
Uări să-l ieie la bătaie.

Păcuraru-așe grăie:
Da', pă mine nu mă-mpușcaț',
Numa' capu' mni-l tăiaț'
Și pă mine mă-ngropaț',
În strunguța uăilor (oilor),
În jocuțu' mnicilor (micilor).
Uăile șele (cele) bălăi,
Mândru m-or cânta pă văi,
Uăile șele cornute,
Mândru m-or cânta pă munte...

PROIECTE EXPOZIȚIONALE

20 DE ANI DE F-DE

Consuela BENDEA,
Consultant artistic

„Fotografia-document etnografic” (F-DE) este o frumoasă întâmplare pornită la Cluj-Napoca în urmă cu 20 ani și care dăinuie prin grija echipei Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Cluj, inițiatorul proiectului.

Început sub forma unui concurs național de fotografie etnografică menit să susțină fotografiile pasionați în munca de teren și să ducă la constituirea unui fond de fotografie contemporană, F-DE a crescut într-un proiect de marcă prin care credem că am reușit să facem cunoscute elementele de cultură tradițională românească în țară și străinătate, transformând Clujul, în fiecare toamnă, într-o „capitală a fotografiei etnografice”.

Cu timpul, s-au născut, firesc, alte două proiecte conexe. Întâi a fost realizarea unor expoziții itinerante, F-DE poposind până în prezent în numeroase muzee și săli de expoziție din: România, Polonia, Ungaria, Serbia, Italia și Franța. Al doilea este reprezentat de editarea a numeroase albume de fotografie, dedicate concursului sau prezentând selecții tematice.

Membrii juriului, care au dat greutate și direcție Concursului național F-DE 2004-2022:

- Mircea Albu, președintele Asociației ArtImage, partener permanent de la primele ediții;
- prof.univ.dr. Károly Feleki, UAD Cluj;
- prof.univ.dr. Dorel Găină, UAD Cluj;

- maestrul Szabó Tamás;
- dr. Aurel Bodiu, etnolog
- cercetătorul dr. Mircea Cîmpeanu.

Prof.univ.dr.Dorel Găină, prof.univ.dr. Károly Feleki și maestrul Szabó Tamás

Desfășurarea anuală a proiectului a fost posibilă datorită echipei de organizare formată din:

- coordonatoarele Consuela Bendea și Adriana Andrei
- graficianul Nicolae Nerțan
- Grigore Sâmbosan – promovare,

sprijiniți de-a lungul celor 20 de ani de managerii CJCPCCT Cluj: Adriana Irimieș, Tiberiu Groza, Vasile Radu, Marinela Zegrean și Cornelia Staicu.

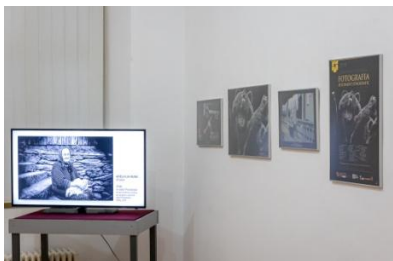
Le mulțumim celor peste 300 de neobosiți și pasionați fotografi, recunoscuți în țară și străinătate, care au participat în concurs și care au sprijinit proiectul în numeroase feluri, devenind parte din marea familie F-DE.

De-a lungul celor 20 de ani, proiectul a fost realizat în colaborare cu Muzeul Artă Cluj, Muzeul Etnografic al Transilvaniei și Biblioteca Județeană „Octavian Goga” Cluj.

Alături de susținerea fotografiilor în munca de teren, crezul ce a stat la baza desfășurării anuale a F-DE este acela că nu trebuie doar să primim investigațiile de teren ale acestora pentru a le așeza în arhive pentru viitor, ci, mai ales, să dăm mai departe aceste daruri, prin intermediul expozițiilor itinerante din țară și străinătate și a albumelor pe care le edităm. Ne alăturăm astfel redescoperirii, promovării și conservării în imagine a acestui minunat univers.

La mulți ani, F-DE!

Iubitorii fotografiei etnografice s-au reunit în 3 noiembrie, în sălile Muzeului de Artă din Cluj-Napoca, pentru aniversarea celor 20 de ani ai F-DE. Expoziția pregătită pentru acest moment, aflată pe simezele muzeului în perioada 1-19 noiembrie, s-a dorit a fi o retrospectivă, cuprinzând numeroase fotografii premiate de-a lungul timpului, afișele tuturor edițiilor și fotografiile realizate de membrii juriului. Pe un ecran, au rulat pe parcursul celor trei săptămâni filmele secțiunilor digitale tematiche.

Despre ceea ce a însemnat F-DE pe parcursul celor 20 de ani - organizarea concursului național, pregătirea albumelor F-DE și despre expozițiile itinerante au vorbit Consuela Bendea,

coordonatorul F-DE și membrii juriului: artiștii profesori Dorel Găină și Károly Feleki, alături de președintele ArtImage Mircea Albu. Managerul CJCPCT Cluj, doamna Adriana Irimieș, a vorbit despre activitățile de cercetare ale instituției și despre proiectele viitoare.

În sală au fost prezenți fotografi cunoscuți, o parte veniți de departe, care au împărtășit impresii din peregrinările lor prin satele românești. Alături de aceștia, s-a aflat maestrul Szabó Tamás, un reper în domeniul fotografiei etnografice transilvănene, membru al juriului până în 2017 și, totodată, cel care dă și numele unuia din cele două trofee.

Publicul prezent la vernisajul desfășurat în sala Tonitza s-a bucurat de momente muzicale deosebite susținute de Orchestra profesionistă „Cununa Transilvană” a CJCPCT Cluj, sub conducerea lui Ioan Baci. Cei prezenți au primit în dar albumul aniversar pregătit pentru acest moment.

Momentul aniversar a însemnat, totodată, editarea și lansarea albumului „**F-DE 20 de teme etnografice la 20 de ani**”, un volum bilingv român-englez, realizat la Editura Tradiții Clujene de echipa F-DE, cu o grafică semnată de Nicolae Nerțan. Pe lângă afișele celor 20 de ediții, imagini de la vernisaje din țară și străinătate, cuvintele

membrilor juriului, albumul cuprinde o selecție reprezentativă de 200 de fotografii, organizate pe 20 de teme etnografice, cele mai frecvent abordate de-a lungul concursului: Biserica și credința, Cimitirul satului, Fântâna-sursă de apă și simbol sacru, Fereastra, Găteala capului, Instalații țărănești, La bunici, La târg, Meșteșuguri, Muncile câmpului, Poarta, Portret, Portul popular, Pridvorul, Reproducere după fotografie veche, Sărbători și obiceiuri, Simboluri, Transhumanța, Ulița satului, Internațional.

Zeci de fotografi activi în satele românești, muzee, școli, asociații provenind din toate colțurile țării, își dau întâlnire în paginile acestui volum retrospectiv. Ei dovedesc că există și alte domenii afară de fotografia comercială care pot oferi mari satisfacții și că se pot găsi în continuare elemente autentice de cultură tradițională cu ajutorul pasiunii și a perseverenței.

Ultimul volum se adaugă colecției de albume F-DE editate de CJCPCT Cluj în trecut. Realizate în condiții grafice și de tipar foarte bune, acestea s-au dovedit a fi o modalitate de a promova satul românesc în rândul publicului larg din țară, în diaspora, dar și printre străini. Toate albumele pot fi răsfoite pe site-ul Tradiții Clujene, secțiunea F-DE.

POVEȘTILE UNOR CLIPE

Costel IFTINCHI, Iași
Scriitor, fotograf, artist plastic,
redactor șef al Revistei „Galeria Naivă”

După lungi cercetări începute încă din 1727 de către profesorul german Johann Heinrich Schulze (1687-1744), urmate în 1802 de inventatorii englezi Thomas Wedgwood (1771-1805) și Humphry Davy (1778–1829), lungul drum de a descoperi tehnica imaginii, este finalizată după aproape un secol în anul 1824 de francezul Nicéphore Niépce (1765-1833), care reușește să realizeze prima fotografie din lume. Fotografia devenind într-un timp relativ scurt cea de a șaptea artă, creând în același timp dificultăți marilor maeștri ai penelului.

La nivel mondial s-au dezvoltat adevărate școli de specialitate pentru studiul acestei tehnici artistice, iar evoluția tehnică a reușit să reducă dimensiunile aparatului de fotografiat, astăzi fiind prezent în telefoanele mobile.

Cu toate că la finalul fiecărui an școlar, absolvă câteva mii de adepți ai acestei arte, primind o diplomă care certifică calitatea de fotograf, putem afirma că în latura artistică numărul acestora se micșorează de la an la an. Majoritatea absolvenților îndreptându-și pași spre latura publicistică, sau a business-ului, transformând această artă într-o formă de câștig financiar.

Dacă în anii din vechiul regim existau în mai toate orașele „Fotoclub-uri” în cadrul căruia se organizau diferite manifestări expoziționale, oferindu-se astfel ocazia de comunicare, astăzi există doar niște școli particulare în care se urmărește doar taxa de participare.

Noua tehnologie care a înlocuit fotografia clasică cu cea digitală a venit la pachet și cu un număr imens de fotografi apăruiți peste noapte, care nu cunosc legile compoziției, nu știu raportul dintre diafragmă și timpul de expunere sau importanța luminii și farmecul ei.

Într-un haos cultural în sfera artei fotografice, Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Cluj decide în anul 2004 deschiderea primei expoziții-concurs în cadrul căreia, organizatorul impune o temă foarte precisă.

Etnografia, această latură care este zilnic împinsă câte un pic spre un ungher al uitării de modernitatea ce ne înconjoară, devine pentru instituția organizatoare un etalon. Evenimentul „*Fotografia Document Etnografic*” devine, încă de la prima ediție, o atracție pentru iubitorii de artă fotografică în adevăratul sens al cuvântului.

Frământările, lipsurile, prejudecățile, nesiguranța sau teama eșecului, toate au trecut fiind lăsate în urmă, conturându-se o echipă de elită, specialiști în istoria etnografiei, care au urmărit să strângă ultimele firimituri ale unor simboluri tradiționale din vatra satului, fotografia devenind un mod de conservare a vremurilor trecute. Astfel, chipul omului simplu, țăranul, îl regăsim în cele câteva mii de imagini strânse de organizatori cu ocazia fiecărui eveniment în parte, oglindind toată traiectoria vieții umane cu obiceiurile și tradițiile ei.

Prin albumele expoziționale publicate în timp cu ocazia acestui eveniment unic la nivel național, Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Cluj, participă la formarea unui compendiu a satului, prezentat în volume.

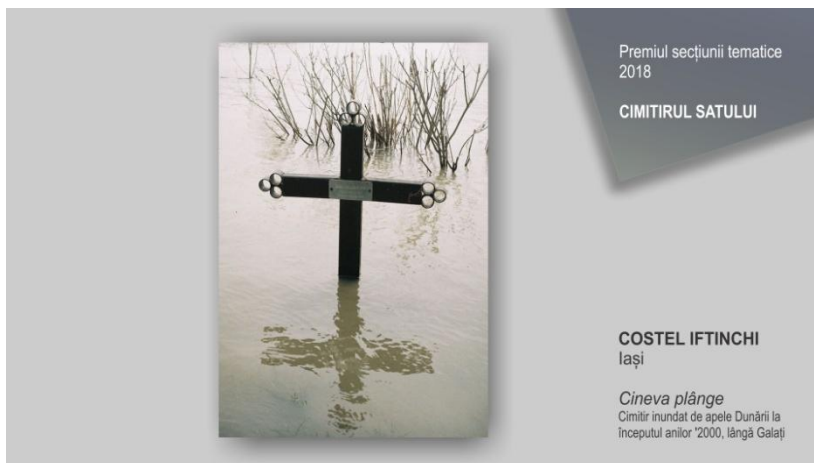
Respectivul album ce încununează două decenii de existență a acestui eveniment dedicat în totalitate Fotografiei-Etnografice, este o dovadă clară că, în ciuda modernizării globale, valorile strămoșești strălucesc, păstrându-și farmecul. Răsfoind paginile actualului

volum, descoperim o lume uitată care în fiecare an reînvie datorită echipei de aur de la Cluj.

Expoziția „Fotografia Document Etnografic” a devenit un eveniment național de cercetare în care fiecare pasionat de artă fotografică are ocazia să-și etaleze ultimele descoperiri în materie etnografică, dorind în același timp să le salveze de la virusul uitării.

Întreaga colecție strânsă în timp de către colectivul inimos al acestui eveniment la ora actuală a devenit un nucleu de patrimoniu cultural în care fotografiile vechi, cât și cele noi, realizate pe teren au o cauză comună, păstrarea tradiției și a obiceiurilor strămoșești.

Prezent de 20 de ani pe scena culturală a țării, evenimentul „Fotografia Document Etnografic” a devenit un limbaj comun prin care se transmite publicului larg, iubitor de artă poveștile unor clipe.

fide

EXPOZIȚIA CONCURS NAȚIONAL

FOTO
GRAFIA

DOCUMENT
ETNOGRAFIC

www.traditiiclujene.ro

Consiliul Județean Cluj
Centrul Județean pentru
Conservarea și Promovarea
Culturii Tradiționale Cluj

EDITURA TRADIȚII CLUJENE
ISSN 2501-7322 / ISSN-L 2501-7322

traditii clujene

traditii clujene

/traditii_clujene/

<https://traditiivii.ro/>

